

UDL:

hoe maak je een opleiding of vorming zo toegankelijk mogelijk?

Marijke Wilssens, 3 oktober 2022 – Provincie West-Vlaanderen, Brugge

Mieke Meirsschaut, Frank Monsecour, Marijke Wilssens

Doelen

1. Je maakt kennis met universeel ontwerp en UDL
2. Je ontdekt mogelijkheden om je eigen leeractiviteiten zo universeel mogelijk te ontwerpen

Doelen

1. Je maakt kennis met universeel ontwerp en UDL
2. Je ontdekt mogelijkheden om je eigen leeractiviteiten zo universeel mogelijk te ontwerpen

UDL - opwarmer

Mieke Meirsschaut, Frank Monsecour, Marijke Wilssens

??

Opwarmer

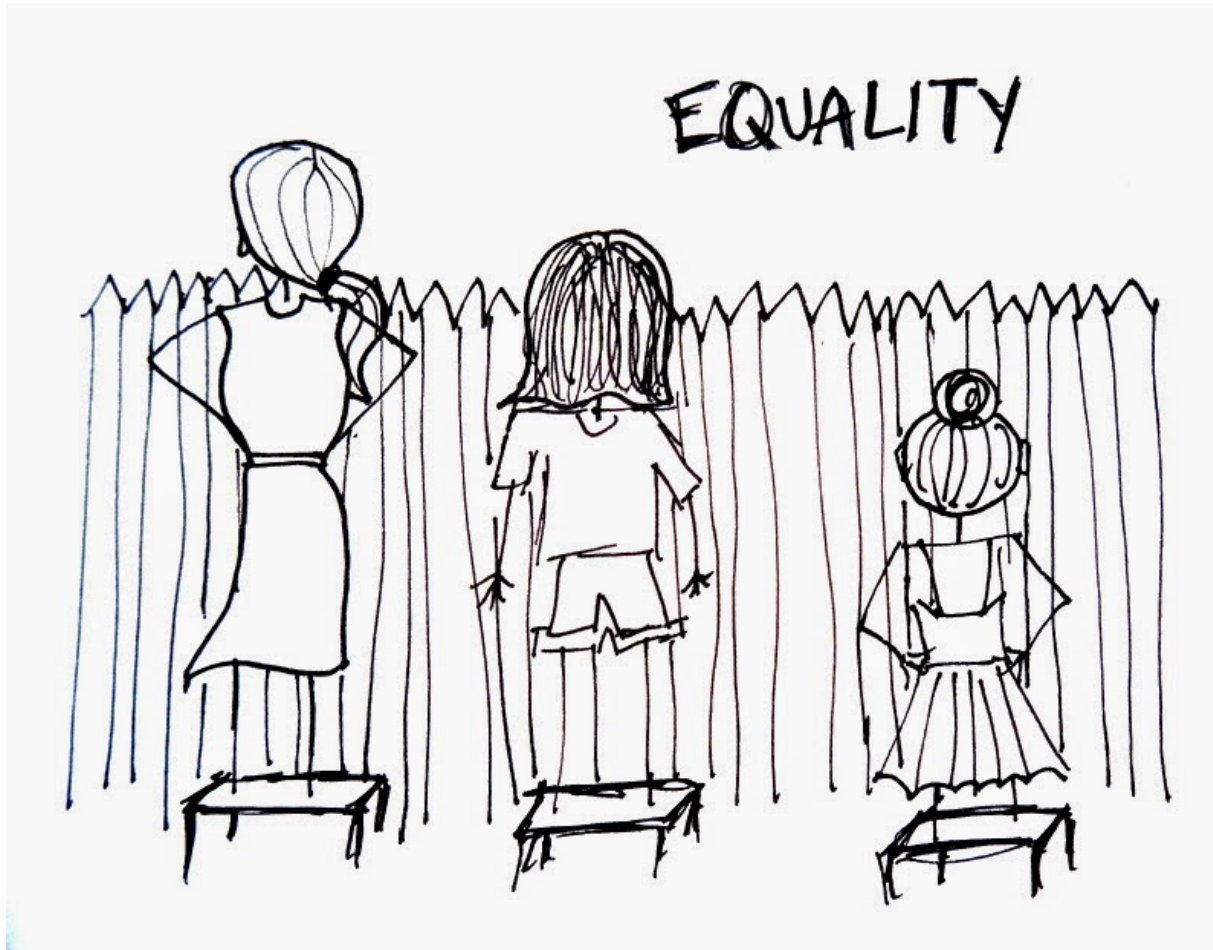
Vul aan...

- Ik leer **graag**/ben het meest gemotiveerd om bij te leren als...
- Ik **begrijp** informatie het best als...
- Ik kan het beste **tonen** wat ik geleerd heb als...

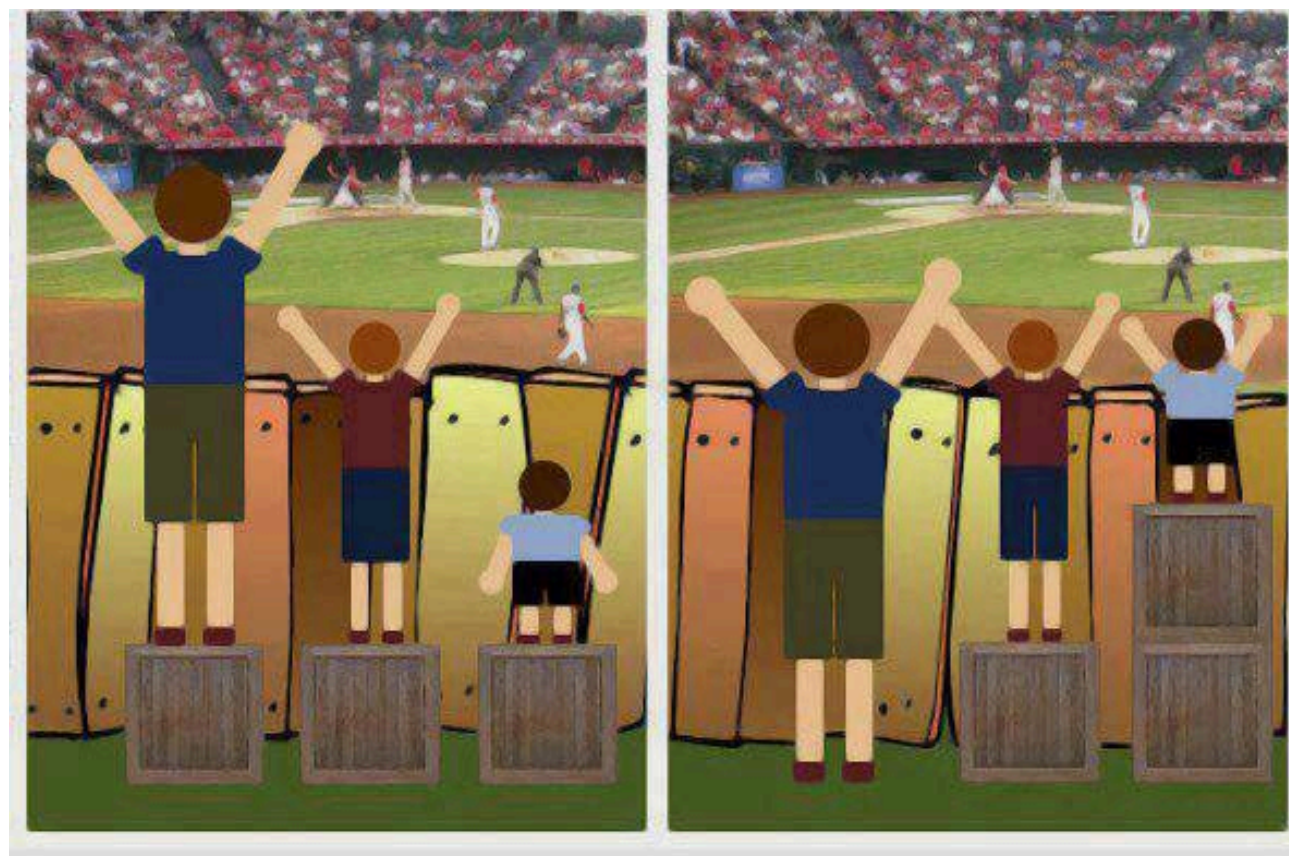
Oefening

Ontwerp een situatie waar iedereen zonder individuele aanpassingen naar de activiteit achter het hek kan kijken.

Kies één van deze drie opties:

1. Schets/ teken dit
2. Beschrijf dit
3. Bespreek dit met je buur

Een onderscheid of een verschillende behandeling is toegestaan als het de bedoeling heeft daarmee een achterstandsituatie weg te werken en de maatschappelijke participatie te bevorderen.

EQUALITY VERSUS EQUITY

In the first image, it is assumed that everyone will benefit from the same supports. They are being treated equally.

In the second image, individuals are given different supports to make it possible for them to have equal access to the game. They are being treated equitably.

In the third image, all three can see the game without any supports or accommodations because the cause of the inequity was addressed. The systemic barrier has been removed.

UDL – wat?

Mieke Meirsschaut, Frank Monsecour, Marijke Wilssens

UDL, what's in a name?

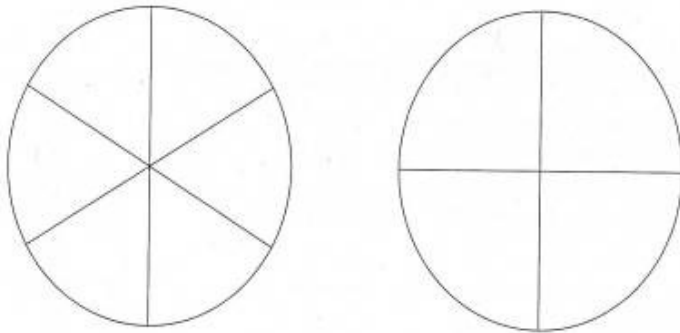
*“Het **ontwerpen** van producten, omgevingen, programma's en diensten die **door iedereen** in de ruimst mogelijke zin gebruikt kunnen worden, **zonder** dat er een **aanpassing** of speciaal ontwerp **nodig** is...”*

(VN-verdrag, 2006, art 2)

Twee vraagstukken als voorbeeld

4 Stel de breuken voor op een schijfdiagram. Vul dan aan: <, > of = en noteer het antwoord. .... / 2

- a Dit jaar was de tribune bij een zwemwedstrijd voor $\frac{2}{6}$ gevuld.
Vorig jaar was de tribune bij diezelfde wedstrijd voor $\frac{1}{4}$ gevuld.
In welk jaar waren er de meeste toeschouwers?

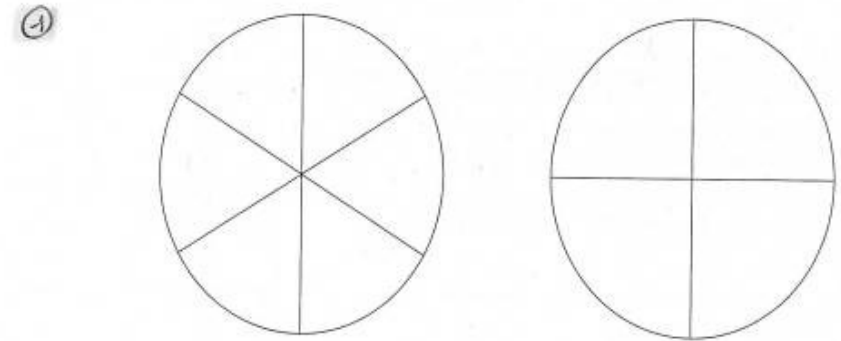

$$\frac{2}{6} \quad \dots \quad \frac{1}{4}$$

Antwoord: .....

4 Stel de breuken voor op een schijfdiagram. Vul dan aan: <, > of = en noteer het antwoord. .... / 2

- a Dit jaar was de tribune bij een zwemwedstrijd voor $\frac{2}{6}$ gevuld.
Vorig jaar was de tribune bij diezelfde wedstrijd voor $\frac{1}{4}$ gevuld.
In welk jaar waren er de meeste toeschouwers?

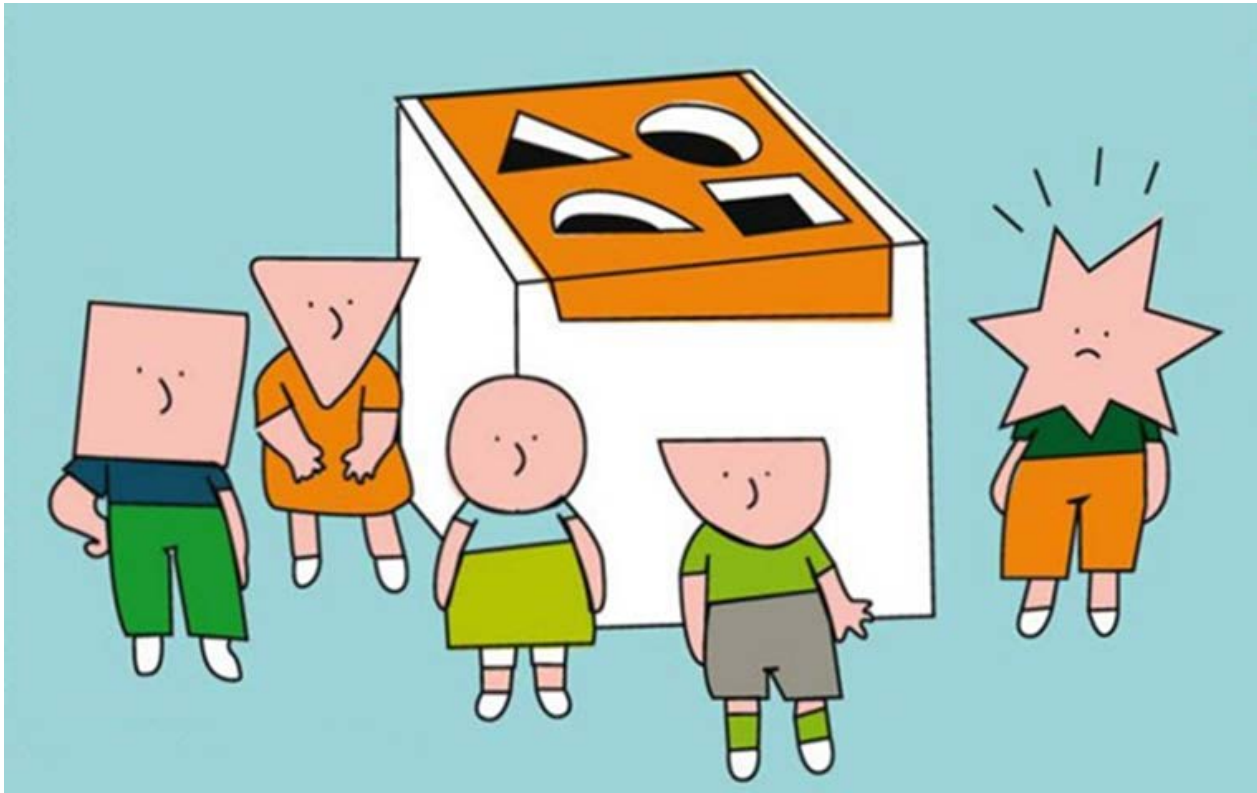

$$\frac{2}{6} \quad \dots \quad \frac{1}{4}$$

Antwoord: .....

Wat is het doel van UDL?

De lessen toegankelijker en uitdagender maken zodat ze leerkanen bieden aan een **heel verscheiden groep** in plaats van de grootste gemene deler.

UDL: fundamenten

WEL	NIET
Gericht op alle leerlingen/lerenden	Gericht op de gemiddelde leerling/lerende
Flexibele en brede manier van lesgeven voor iedereen	Eén manier van lesgeven voor iedereen (bijvoorbeeld vaak enkel tekst)
Ontwerp vooraf, vertrekkend vanuit verschillen in manieren van leren	Enkel na het lesgeven aanpassen
Leerdoelen hoog houden	Leerdoelen aanpassen

UDL en differentiatie: complementair?

UDL	Differentiatie
Werkt in op de leeromgeving (ruimte, les, curriculum)	Focus op verschillende, unieke leerprofielen van elke lerende
Meerdere methodes beschikbaar voor iedereen	In de praktijk vaak geïndividualiseerde leermethodes
Ontwerpt vooraf zodat aan de meeste noden kan tegemoet gekomen worden en verwachtingen hoog blijven.	Past soms pas achteraf aan, wat zou kunnen uitmonden in lagere verwachtingen.
Diversiteit is de norm - barrières om te leren ontstaan door een “one size fits all” aanpak.	Barrières om te leren worden vaak vanuit de mogelijkheden van de lerende benaderd.

UDL – waarom?

Mieke Meirsschaut, Frank Monsecour, Marijke Wilssens

Welke lerenden willen wij?

- **Gemotiveerd** en **doelbewust**
- **Vindingrijk** en **goed geïnformeerd**
- **Strategisch** en **doelgericht**

Jouw en/of onze **verantwoordelijkheid!?**

Universeel ontwerp

Verhogen van de
toegankelijkheid van
gebouwen, producten,
materiaal en diensten

**≠ een ontwerp voor de
gemiddelde gebruiker**

Inclusief onderwijs
Diversiteit is de norm

Universeel Ontwerp

Redelijke aanpassingen

De mythe van de 'gemiddelde' lerende?

UDL – hoe?

3 principes

Mieke Meirsschaut, Frank Monsecour, Marijke Wilssens

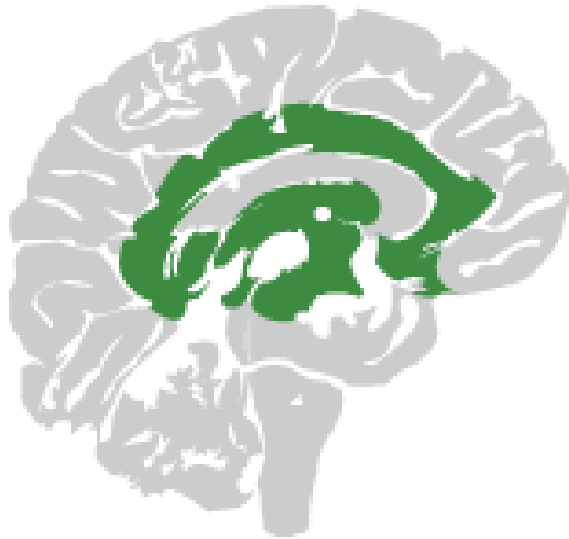

Universeel ontwerp: 3 principes

- Ik leer **graag** als... (waarom)
- Ik **begrijp** informatie het best als... (wat)
- Ik kan het beste **tonen** wat ik geleerd heb als... (hoe)

Universeel ontwerp: 3 principes

1. Waarom leer ik?

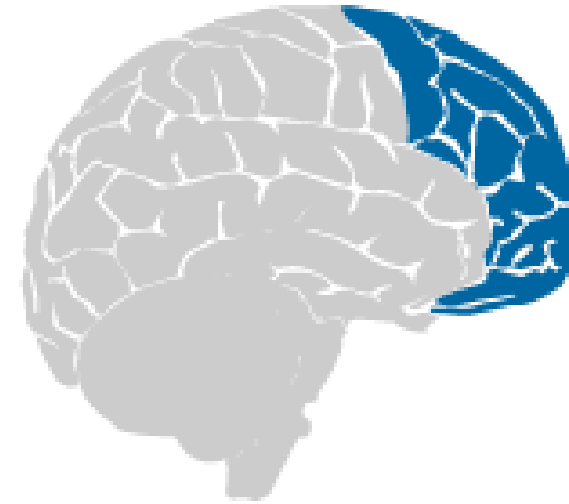
WAAROM?
Verschillende mogelijkheden
voor betrokkenheid en
engagement creëren

2. Wat leer ik?

WAT?
Informatie op verschillende
manieren aanbieden

3. Hoe leer ik?

HOE?
Verschillende mogelijkheden
tot actie en expressie
voorzien.

Universeel ontwerp: 3 principes

1. Betrek je lerenden zo sterk mogelijk bij de les. **WAAROM?**
2. Bied informatie op meerdere manieren aan. **WAT?**
3. Laat je lerenden op verschillende manieren tonen wat ze geleerd hebben. **HOE?**

Doelen

1. Je maakt kennis met universeel ontwerp en UDL
2. Je ontdekt mogelijkheden om je eigen leeractiviteiten zo universeel mogelijk te ontwerpen

UDL - aan de slag

3 x 3 = 9 richtlijnen

Mieke Meirsschaut, Frank Monsecour, Marijke Wilssens

Richtlijnen voor Universal Design for Learning (UDL)*

PRINCIPES	WAAROM?	WAT?	HOE?
	I. Verschillende mogelijkheden voor betrokkenheid en engagement creëren	II. Informatie op verschillende manieren aanbieden	III. Verschillende mogelijkheden tot actie en expressie voorzien
RICHTLIJNEN	① Op verschillende manieren interesse opwekken	④ Verschillende zintuigen aanspreken	⑦ Verschillende opties voor fysieke verwerking aanbieden
	② Inzet en doorzettingsvermogen stimuleren	⑤ Structuur bieden en verduidelijken	⑧ Verschillende opties voor expressie en communicatie voorzien
	③ Het inschatten en bijsturen van het leerproces ondersteunen	⑥ Inzicht bevorderen	⑨ Het opstellen van doelen, plannen en strategieën ondersteunen
DOELEN	Gemotiveerde, doelbewuste leerling	Vindingrijke, goed geïnformeerde leerling	Strategische, doelgerichte leerling

WAAROM?

interesse

WAT?

zintuigen

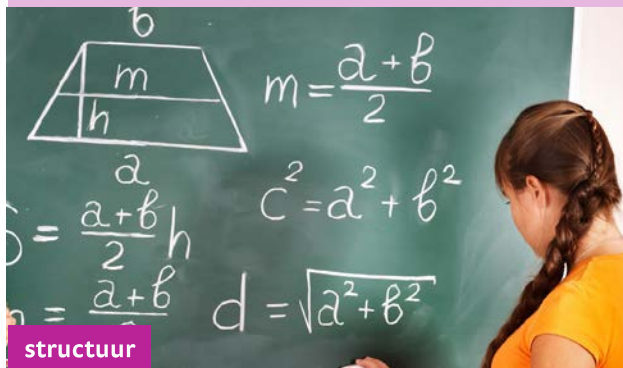
HOE?

fysieke verwerking

inzet en doorzettingsvermogen

structuur

expressie en communicatie

inschatten

inzicht

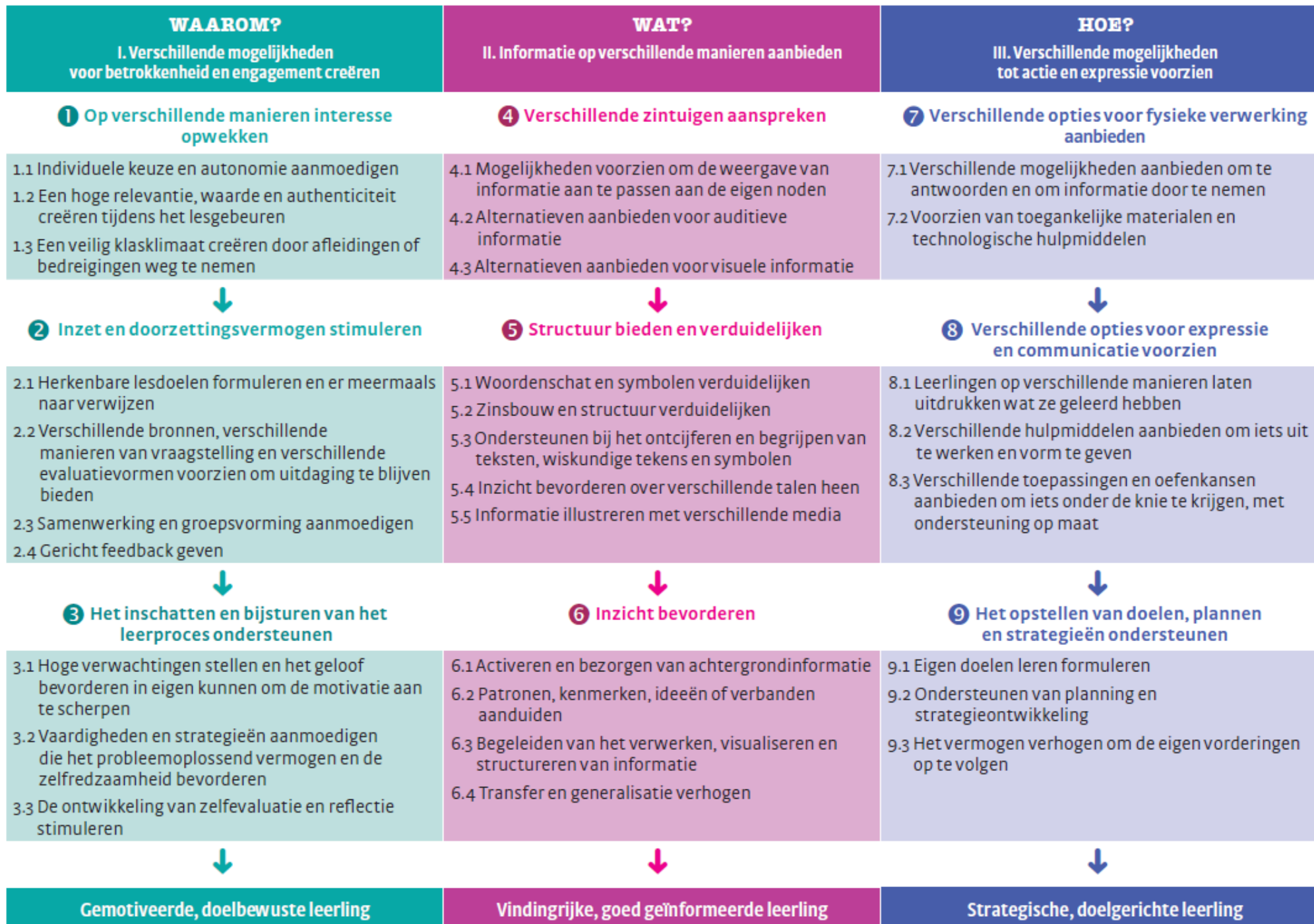
doelen, plannen en strategieën

Gemotiveerde, doelbewuste leerling

Vindingrijke, goed geïnformeerde leerling

Strategische, doelgerichte leerling

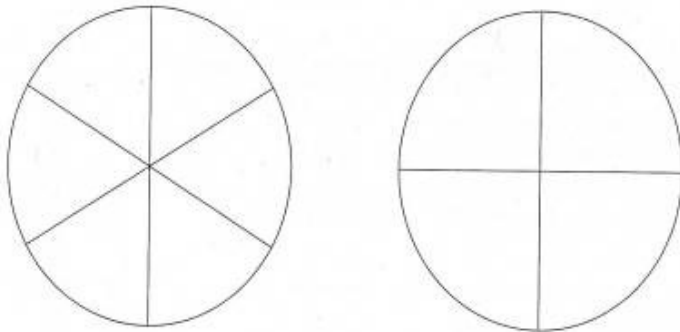

Twee vraagstukken als voorbeeld: welke richtlijnen zijn rechts toegepast?

4 Stel de breuken voor op een schijfdiagram. Vul dan aan: <, > of = en noteer het antwoord. .... / 2

- a Dit jaar was de tribune bij een zwemwedstrijd voor $\frac{2}{6}$ gevuld.
Vorig jaar was de tribune bij diezelfde wedstrijd voor $\frac{1}{4}$ gevuld.
In welk jaar waren er de meeste toeschouwers?

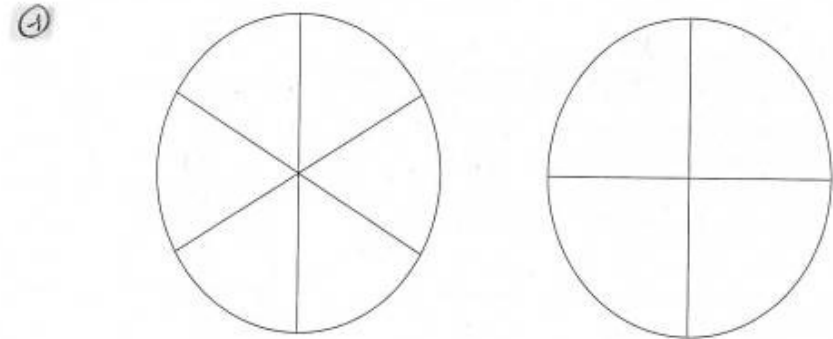

$$\frac{2}{6} \dots \frac{1}{4}$$

Antwoord: .....

4 Stel de breuken voor op een schijfdiagram. Vul dan aan: <, > of = en noteer het antwoord. .... / 2

- a Dit jaar was de tribune bij een zwemwedstrijd voor $\frac{2}{6}$ gevuld.
Vorig jaar was de tribune bij diezelfde wedstrijd voor $\frac{1}{4}$ gevuld.
In welk jaar waren er de meeste toeschouwers?

$$\frac{2}{6} \dots \frac{1}{4}$$

Antwoord: .....

Oefening

Bespreek met één of enkele collega's welke leeractiviteit jullie samen universeel willen ontwerpen.

Kies iets dat je binnenkort werkelijk in de praktijk wil brengen.

Kies bij voorkeur iets dat jullie uitdaagt (bijvoorbeeld een leeractiviteit die je al hebt gegeven en waarbij je aanvoelde dat je ze best nog wat zou aanpassen om beter in te spelen op de interesses en noden van je lerenden.)

Neem je voorbereiding voor ogen (doelen, werkvormen, materiaal,...).

STAP 1:

1. Welke leeractiviteit koos je?
2. Wat wil je bereiken? Formuleer max. drie doelen voor je leeractiviteit
3. Wat wil je doen om je leeractiviteit (nog) toegankelijker te maken?

Tip: neem iets kleins!

Principe 1: **WAAROM?**

= op verschillende manieren betrokkenheid creëren

1. Interesse wekken

- Op welke manier worden lerenden in hun autonomie aangemoedigd?
- Op welke manier zien de lerenden de relevantie in van wat ze zullen leren?
- Op welke manier voorzien we een veilig leerklimaat?

2. Doorzettingsvermogen stimuleren

- Op welke manier formuleren we onze doelen aan de lerenden?
- Op welke manier mogen lerenden hier al dan niet samen aan werken?
- Op welke manier wordt er gezorgd voor gerichte feedback?

3. Inschatten en bijsturen van het leerproces

- Op welke manier worden lerenden gestimuleerd om zelf oplossingen te zoeken?
- Op welke manier worden lerenden gestimuleerd om zelf na te denken over hun leerproces?
- Op welke manier uit je geloof in het kunnen van de lerenden?

Principe 2: **WAT?**

= informatie op verschillende manieren aanbieden

1. **Verschillende zintuigen aanspreken**

- Op welke manier kunnen lerenden de informatie zien, horen, voelen, ervaren?

2. **Structuur bieden en verduidelijken**

- Op welke manier wordt er een duidelijke structuur geboden in deze leeractiviteit?
- Op welke manier worden barrières weggenomen die op zich niets met het doel te maken hebben?

3. **Inzicht bevorderen**

- Op welke manier worden lerenden ondersteund/uitgedaagd bij het omzetten van deze vaardigheden naar andere situaties?

Principe 3: **HOE?**

= zich op verschillende manieren laten uiten en laten aantonen wat geleerd is

1. Verschillende opties voor fysieke verwerking

2. Verschillende opties voor expressie en communicatie

- Op welke verschillende manieren kunnen lerenden tonen dat ze hun doel bereikt hebben?

3. Opstellen van doelen plannen en strategiën.

- Op welke manier worden lerenden gemotiveerd om hun eigen doelen te stellen?
- Op welke manier worden lerenden gemotiveerd om zelf hun planing op te stellen om deze doelen te behalen?
- Op welke manier wordt met lerenden bekeken of hun strategie/planning volstaat?

Zin in meer?

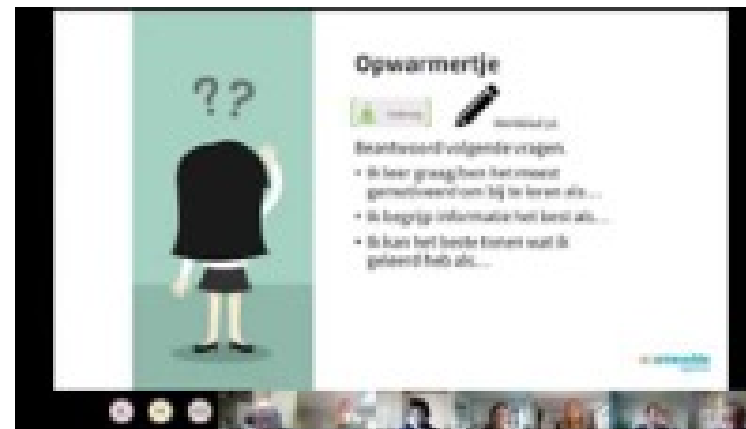
<https://sites.arteveldehogeschool.be/udl/praktijkvoorbeelden>

 Handelingsgericht werken bekijk thema	 Zorgcontinuüm bekijk thema	 Binnenklasdifferentiatie bekijk thema
 Breed evalueren bekijk thema	 Beleid bekijk thema	 Redelijke aanpassingen bekijk thema
 Universal design for learning (UDL) bekijk thema	 Gedrag bekijk thema	 TEAM-teaching bekijk thema

www.kenniscentrumpotential.be – www.potentialtoteach.be

www.youtube.com/watch?v=A8QWLrl-G78

www.youtube.com/watch?v=AuWYOCbV8f8

www.youtube.com/watch?v=LUVi15js1LA

youtu.be/bDvKnY0g6e4

Onderwijs - Bijscholingsthema

Diversiteit en inclusie

De leerlingen van vandaag zijn diverser dan ooit. Hoe speel je in op de noden van iedere leerling? Hoe ga je om met uitdagend gedrag in de klas? Welke middelen kan je aan cognitief sterke leerlingen aanreiken? Ons divers aanbod aan vormingen helpt jou op weg.

<https://www.arteveldehogeschool.be/samenwerken/www.arteveldehogeschool.be/samenwerken/vormingen-voor-professionals-bij-artevelde-academy/onderwijs/bijbscholing-studiedag-volgen/diversiteit-en-inclusie>

Volg onze blog en/of een gratis multiplier event

Woe.nam.
10/05/2023,
Brussel,
Departement
Onderwijs &
Vorming

Professional Development to Teach All Learners.

'Proud to Teach All' is an ambitious Erasmus+ project for supporting teachers and school leaders to effectively work with learners from a variety

Wat neem je mee van deze workshop?

Bedankt en tot ziens!

marijke.wilssens@arteveldehs.be

docent en onderzoeker, nascholer,
promotor 'diversiteit en inclusie',
projectleider Erasmus+ 'ProuD To Teach All'
en 'Flexio'

Bachelor-na-bachelor in het onderwijs:

[zorgverbreding en remediërend leren](#)

[buitengewoon onderwijs](#)

Postgraduaat [zorgleraar](#)

